

POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII KULTURY MATERIALNEJ

ETNOGRAFIA POLSKA

XVIII

Zeszyt 1

WROCŁAW · WARSZAWA · KRAKÓW · GDAŃSK
ZAKŁAD NARODOWY IMIENIA OSSOLIŃSKICH
WYDAWNICTWO POLSKIEJ AKADEMII NAUK

1974

REDAKTOR: WITOLD DYNOWSKI
SEKRETARZ REDAKCJI: KRYSZYNA MAŁKOWSKA

CZŁONKOWIE KOMITETU: JÓZEF BURSZTA, MARIA FRANKOWSKA,
JADWIGA KLIMASZEWSKA, ANNA KUTRZEBA-POJNAROWA,
DANUTA MARKOWSKA, ZOFIA SZYFELBEJN-SOKOLEWICZ

Adres Redakcji: Świerczewskiego 105, 00-140 Warszawa

Okladkę projektował
ZBIGNIEW KLIMCZYK

W kółku znak olin „*ruch*” z tzw. Kodeksu Borgia.
Przedkolumbijski Meksyk

ZAKŁAD ETNOGRAFII
w Warszawie
Instytutu Historii Kultury Materialnej
Polskiej Akademii Nauk

Pr. ks. i m. II / 1

Redaktor Zyta Kwiecińska

Redaktor techniczny Aleksandra Ikonomu

Printed in Poland

Zakład Narodowy im. Ossolińskich — Wydawnictwo. Wrocław 1973.
Nakład: 580 + 120 egz. Objętość: ark. wyd. 21,50, ark. druk. 17,38,
ark. A1 23. Papier powlek. kl. V, 80 g, 70 × 100. Oddano do składania
19 VI 1973. Podpisano do druku 25 XI 1973. Druk ukończono w grud-
niu 1973. Wrocławska Drukarnia Naukowa. Zam. 1205/73 — N-13.
Cena zł 55.—

SPIS TREŚCI

Część I

ARTYKUŁY

Gerhard Klooska — Ewolucja oddzielenia opisu od powinności	11
Streszczenie w j. angielskim	45

STUDIA I MATERIAŁY

Andrzej Woźniak — Rodzina i gospodarstwo chłopskie [✓] mazowieckiej wsi pańszczyźnianej XVIII w.	47
Mirosława C. Drozd — Sytuacje konfliktowe powstałe na tle wykroczeń przeciw normom społecznym (na przykładzie społeczności wiejskiej powiatu otwockiego)	57
Zofia Szromba-Rysowa — Etnografia rumuńska (Organizacja nauki i problematyka badań)	63
Edward Pietraszek — Polonezköy — polska społeczność wiejska w Turcji	85

Część II

ARTYKUŁY

Aleksander Posern-Zieliński — Tendencje konserwatywne i rewolucyjne w ruchach społeczno-religijnych Trzeciego Świata (Uwagi teoretyczne)	99
Streszczenie w j. angielskim	127
Zbigniew Marcin Kowalewski — Indianie w endokolonialnej strukturze społecznej Mezoameryki	129
Streszczenie w j. hiszpańskim	158
Leszek Dzięgiel — Chłop wschodnioafrykański i jego sytuacja po uzyskaniu niepodległości	161

STUDIA I MATERIAŁY

Alicja Szynkiewicz — Kształtowanie się rynku pieniężnego w Mongolii	191
Bütedijn Daszdzeweg — Adaptacja kleru lamajskiego do pracy społecznie użytecznej	209
Florian Plit — Związek zasięgu wędrowek pasterskich w Afryce ze środowiskiem geograficznym	221

KRONIKA

Z badań Zakładu Etnografii IHKM PAN nad kulturą i społeczeństwem Mongolii w roku 1972 — <i>Sławoj Szynkiewicz</i>	235
---	-----

RECENZJE I ARTYKUŁY RECENZYJNE

Sławoj Szynkiewicz — Badania etnograficzne w Demokratycznej Republice Wietnamu	239
Antoni Kuczyński — Rzekome odkrycie nieznanego rękopisu Wacława Sieroszewskiego	245
Leszek Dzięgieł — Kolonializm w Czarnej Afryce	249
Włodzimierz Pawluczuk, Światopogląd jednostki w warunkach rozpadu społeczności tradycyjnej, Warszawa 1972, ss. 239 — <i>Ryszard Tomicki</i>	252
Gunnar Myrdal, Objektivität in der Sozialforschung, Suhrkamp Verlag, Frankfurt am Main 1971, ss. 115 — <i>Gerhard Kloska</i>	257
Tóth János, Az Örségnek népi építészete (Architektura ludowa w regionie Örség), wyd. Műszaki könyvkiadó, Budapeszt 1971, ss. 154, ilustr. 328 — <i>Jerzy Czajkowski</i>	264
Antoni Kuczyński, Syberyjskie szlaki, Wrocław 1972, ss. 469, ilustr. — <i>Zbigniew Jasiewicz</i>	266
Włodzimierz Winclawski, Przemiany środowiska wychowawczego wsi peryferyjnej. Studium wioski Ciche Górne powiatu nowotarskiego, Wrocław—Warszawa—Kraków—Gdańsk 1971, ss. 293 — <i>Leon Grela</i>	269
Budownictwo ludowe Opolszczyzny, tekst: E. Gil, S. Pilarski; fotografie S. Bronowicz (3), E. Gil (28), M. Kurek (1), J. Michałowski (5); opracowanie graficzne Z. Jasińska, Wydawnictwo Artystyczno-Graficzne, Kraków 1970, s. nłb. 50 — <i>Antoni Kuczyński</i>	272
Leksika Polesja u prastory i czasie, Mińsk 1971, ss. 212, nłb. 3 (w tekście mapy) — <i>Alicja Bednarczuk</i>	273
E. B. Wadeckaja, Drewnie idoly Jeniseja, Leningrad 1967, ss. 77, ryc. 22, tabl. 22 — <i>Antoni Kuczyński</i>	275
Książki nadesłane — <i>Ryszard Tomicki</i>	276

Содержание

Часть I

СТАТЬИ

Герхард Клёска — Эволюция отделения описания от обязанности	15
Резюме на английском языке	41

ИССЛЕДОВАНИЯ И МАТЕРИАЛЫ

Анджей Возняк — Семья и крестьянское хозяйство в мазовецкой крепостной деревне XVIII в.	47
Мирослава С. Дрозд — Конфликтные ситуации на почве нарушения общественных правил (На примере сельской среды отвоцкого района)	57
София Шромба-Рыс — Румынская этнография (Организация дисциплины и проблематика исследований)	63
Эдвард Петрашек — Полонезкэй — польское крестьянство в Турции	85

Часть II

СТАТЬИ

Александр Посерн-Зелиньски — Консервативные и революционные тенденции в социально-религиозном движении развивающихся стран (Теоретические заметки)	99
Резюме на английском языке	127
Збигнев Марцин Ковалевски — Индейцы в эндоколониальной социальной структуре Центральной Америки	129
Резюме на испанском языке	158
Лешек Дзенгель — Восточноафриканское крестьянство и его положение после получения независимости	161

ИССЛЕДОВАНИЯ И МАТЕРИАЛЫ

Алиция Шинкевич — Образование денежного рынка в Монголии	191
Бютедийя Дашдзевег — Приспособление ламайского духовенства к социально полезному труду	209
Флориан Плит — Связь кочевнических странствований в Африке с географической средой	221

ХРОНИКА

Из исследований Института этнографии ПАН по культуре и обществу Монголии в 1972 году — <i>Славой Шинкевич</i>	235
---	-----

РЕЦЕНЗИИ И СТАТЬИ-РЕЦЕНЗИИ

Славой Шинкевич — Этнографические исследования в Демократической Республике Вьетнам	239
Антони Кучиньски — Мнимое открытие неизвестной рукописи Вацлава Серошевского	245
Лешек Дзентель — Колониализм в Черной Африке	249
Влодзимеж Павлючук, Мирозрение личности в условиях распада традиционного общества, Варшава 1972, 239 стр. — <i>Рышард Томицки</i>	252
Gunnar Myrdal, Objektivität in der Sozialforschung, Suhrkamp Verlag, Frankfurt am Main 1971, 115 стр. — <i>Герхард Клеска</i>	257
Tóth János, Az Őrségék népi építésze (Народная архитектура в районе Орсег), издательство Műszaki Könyvkiadó, Будапешт 1971, 154 стр., 328 иллюстраций — <i>Ежи Чайковски</i>	264
Антони Кучиньски, Сибирские пути, Вроцлав 1972, 469 стр. илл. — <i>Збигнев Ясевич</i>	266
Влодзимеж Винцлавски, Преобразования воспитательной среды периферийной деревни. Исследование деревни Цехе Гурне новотаргского района, Вроцлав—Варшава—Краков—Гданьск 1971, 239 стр. — <i>Леон Греля</i>	269
Народное зодчество Опольского района, текст: Э. Гиль, С. Пилярски; фотоснимки С. Броневич (3), Э. Гиль (28), М. Курек (1), Я. Михаловски (5); графическое оформление З. Ясиньска, Художественное Графическое Издательство, Краков 1970, нумерованных стр. 50 — <i>Антони Кучиньски</i>	272
Лексика Полесья у прасторы и часе, Минск 1971, 212 стр. нум. 3 (в тексте карты) — <i>Алиция Беднарчук</i>	273
Е. Б. Вадецкая, Древние идолы Енисея, Ленинград 1967, 77 стр. 22 рис., 22 табл. — <i>Антони Кучиньски</i>	275
Новые книги — <i>Рышард Томицки</i>	276

TABLE OF CONTENTS

Part I

ARTICLES

Gerhard Kloska — The Evolution of the Distinction between Description and Obligation	11
A Summary in English	45

STUDIES AND MATERIALS

Andrzej Woźniak — The Family and the Peasant Farm in Mazovian Serfdom Village in the 18th Century	47
Mirosława C. Drozd — Conflict Situations Resulting from Trespasses against Social Norms (On the Example of a Rural Community in the District of Otwock)	57
Zofia Szromba-Rysowa — Roumanian Ethnography (Organization and Problems of Research)	63
Edward Pietraszek — Polonezköy: a Polish Peasant Community in Turkey	85

Part II

ARTICLES

Aleksander Posern-Zieliński — Conservative and Revolutionary Tendencies in Social-Religious Movements of the Third World (Some Theoretical Remarks)	99
A Summary in English	127
Zbigniew Marcin Kowalewski — Indians in the Endocolonial Social Structure of Middle America	129
A Summary in Spanish	158
Leszek Dzięgiel — The East African Paesant and His Situation after the Winning of Independence	161

STUDIES AND MATERIALS

Alicja Szynkiewicz — The Shaping of Money Market in Mongolia . . .	191
Bütedijn Dasdzeweg — Adaptation of the Lamaist Clergy to Socially Useful Work	209
Florian Plit — The Relation of the Range of Shepherd Nomadism in Africa to Geographical Environment	221

CHRONICLE

Researches of the Workshop of Ethnography of the Institute of the History of Material Culture, Pol. Ac. Sc., on Mongolian Culture and Society in 1972 — <i>Sławoj Szynkiewicz</i>	235
---	-----

REVIEWS AND SURVEY PAPERS

Sławoj Szynkiewicz — Ethnographic Researches in the Democratic Republic of Vietnam	239
Antoni Kuczyński — The Alleged Discovery of an Unknown Manuscript by Waclaw Sieroszewski	245
Leszek Dzięgiel — Colonialism in Black Africa	249
Włodzimierz Pawluczuk, Światopogląd jednostki w warunkach rozpadu społeczności tradycyjnej (The Outlook of an Individual in a Disrupting Traditional Community), Warszawa 1972, 239 pp. — <i>Ryszard Tomicki</i>	252
Gunnar Myrdal, Objektivität in der Sozialforschung (Objectivity in Social Research), Frankfurt am Main 1971, 115 pp. — <i>Gerhard Kloska</i>	257
Tóth János, Az Őrségnek népi építésze (Folk architecture in the Őrség region), published by Műszaki könyvkiadó, Budapest 1971, 154 pp., 328 illustrations — <i>Jerzy Czajkowski</i>	264
Antoni Kuczyński, Syberyjskie szlaki (Syberian Trails), Wrocław 1972, 469 pp., illustrated — <i>Zbigniew Jasiewicz</i>	266
Włodzimierz Winclawski, Changes, of the Educational Environment of a Fringe Village. A Study of the village Ciche Górne, the district of Nowy Targ. Wrocław—Warszawa—Kraków—Gdańsk 1971, 293 pp. — <i>Leon Grela</i>	269
Folk Building in the Region of Opole. Text by E. Gil, S. Pilarski; photographs by S. Bronowicz (3), E. Gil (28), M. Kurek (1), J. Michałowski (5); desing by Z. Jasińska, Published by Wydawnictwo Artystyczno-Graficzne, Kraków 1970, 50 pp. — <i>Antoni Kuczyński</i>	272
Leksika Polesya u prastory i chasie, Minsk 1971, 212 pp. plus 3. Maps in text. — <i>Alicja Bednarczuk</i>	273
E. B. Vadeckaya, Drevnie idoly Yenisyeya, Leningrad 1967, 77 pp., 22 drawings, 22 tables — <i>Antoni Kuczyński</i>	275
Books Received — <i>Ryszard Tomicki</i>	276